

Når man har stanget hodet i veggen lenge nok, så er det på tide å se etter døra!

Storefjell 24. april 2015

Rita Kragtorp Nilsen – Kapellveien habiliteringssenter

Benedicte Halmrast – BAOS AS

Steffen Saltvik – BAOS AS

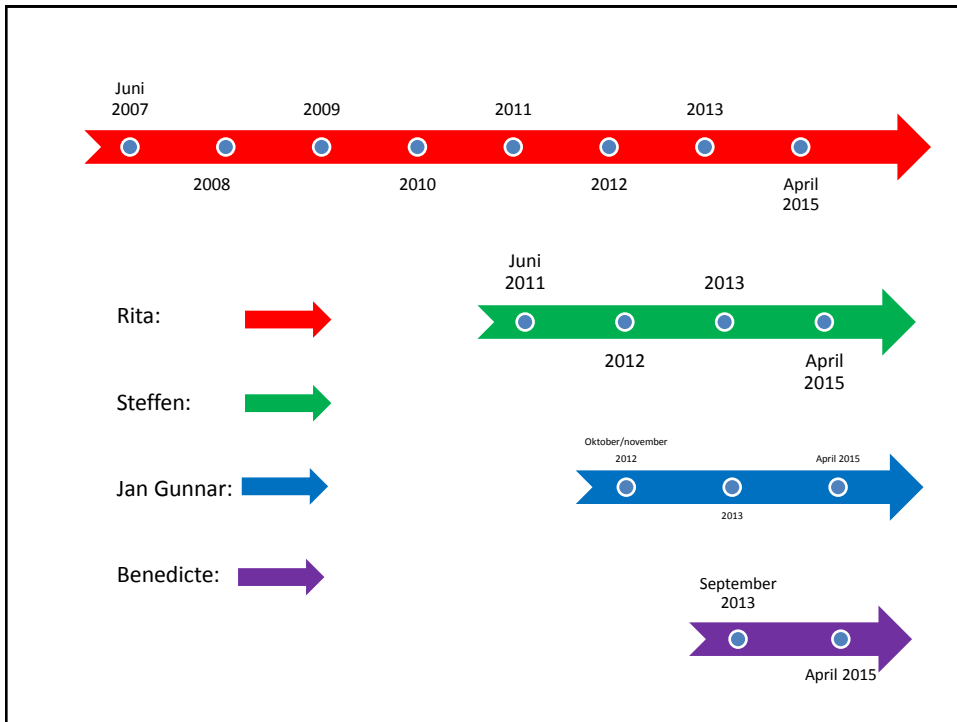
Jan Gunnar Berg – BAOS AS

Hva skal vi snakke om...

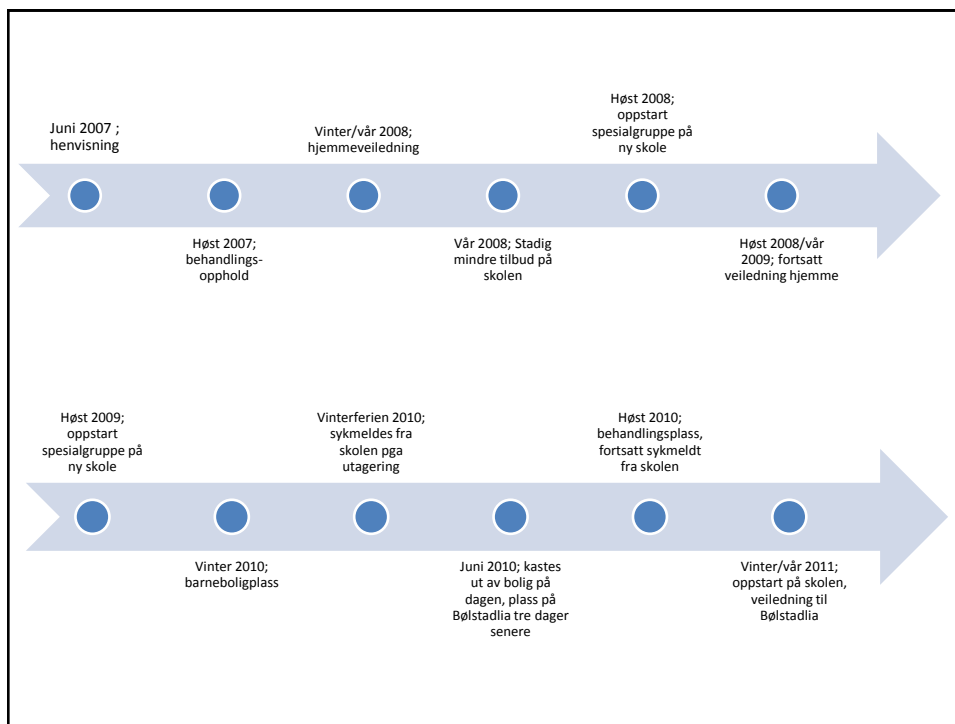
- Presentasjon av målpersonen
- Henvisningsgrunn, hjemmesituasjonen, barneskolen
- Fungering, utfordrende atferd
- Bistand fra Kapellveien
- De første årene ved BAOS
- Vedtak om tiltak med makt og tvang
- Snuoperasjonen
- Situasjonen i dag

Juni 2007 – juni 2011

Veien fra henvisning og fram til et godt etablert botilbud

Henvisningsgrunn

- Telefon fra mor: «dere må hjelpe oss, sønnen min er sint, og putter de andre barna på skolen i søppelkontaineren»
- Henvisning fra fastlege: Ønske om veiledning til hjem og skole på grunn av alvorlig utageringsproblematikk

Funksjonsnivå

- Lett psykisk utviklingshemmet
- Skriver og leser, om enn dårlig
- Godt verbalspråk
- Manglende begrepsforståelse, forståelse av sammenhenger
- Manglende selvinnsikt (også dårligere enn andre barn på samme alder)
 - Er både verdensmester og en som sier at han ikke klarer noe

Helse

- Astma; konstant tungpusten, vanskelig å få han til å ta medisin
- Overvektig
- Fra 2008 har han brukt ulike atferdsregulerende medisiner. Disse har hatt varierende effekt.

Utfordrende atferd

- Hygiene:
 - Ville helst ikke dusje og vaske seg
 - Gikk med store joggebukser og t-skjorter, uten undertøy
 - Vanskelig å få han til å pusse tenner
- Mat og aktivitet:
 - Sær på mat; vil kun spise pålegg fra pakker han åpner selv, vil ha spesielle typer mat, og klarer ikke å begrense seg
 - Veldig lavt aktivitetsnivå. Var noe i ballbingen i borettslaget, men beveget seg lite. Meget vanskelig å få i gang.

Utfordrende atferd forts.

- Diskusjoner / kverulering:
 - Ekstremt gode ferdigheter innenfor dette området
- Kontrollbehov:
 - Gjennom syrer alt gutten gjør, på alle arenaer
 - Protesterer automatisk så lenge beskjed/forslag eller annet kommer fra voksne
 - Vil bestemme hva som skal gjøres, når det skal gjøres, hvem som skal gjøre det, og hvordan det skal gjøres

Utfordrende atferd forts.

- Konsekvens av krav, og å ikke få bestemme:
 - Verbal utskjelling
 - Verbale trusler;
 - Hvis jeg ikke får det som jeg vil så...
 - Følger opp de verbale truslene dersom den voksne/barnet ikke gir seg
 - Fysisk utagering;
 - Slag, spark, spyting, klyping, kasting av gjenstander

Sterke sider

- Positiv
- Høflig
- Nysgjerrig og lærevillig
- Åpen
- Respekt for autoriteter
 - Selv om han hadde litt egne definisjoner på hvem som var autoriteter.
 - Foreldrene var f.eks. ikke det, mens jeg hadde fasit på det meste.

Hjemmesituasjonen

- Bestemmer det meste over mor, far og lillesøster
- Hyppig bruk av trusler
 - Foreldrene gir seg, da de har erfaring med hva som skjer dersom de forsøker å opprettholde krav eller et «nei»
- Fysisk utagering, spesielt mot mor og søster
- Familien er i ferd med å falle fra hverandre

3. klasse

- Går i tredje klasse på bostedskolen
- Mye konflikter med andre barn og de voksne
- Mindre og mindre undervisning i klassen;
 - Undervisningen flyttes til et rom utenfor rektors kontor, enten med rektor eller sosiallærer som voksenperson
- Stadig mindre tid på skolen;
 - Nekter å stå opp, kle på seg, vaske seg, samt å gå på skolen

4. klasse

- Spesialgruppe på vanlig skole
- Skolen melder tidlig at han ikke passer inn i gruppa, at han trenger undervisning på eget rom, og at de andre barna til dels er redd han
- Mye uro, og noe utagering i starten av skoleåret, dette blir bedre etter hvert.
- Gutten sier selv at dette er der han har trivdes best på skolen
- Skolen vurderte tidlig at han ikke passet der, og han ble søkt over i annen gruppe fra femte klasse.

5. klasse

- Ny spesialgruppe på ny skole
- Også her faller han raskt utenfor gruppeundervisningen;
 - Får først undervisning alene på eget rom i samme bygg (en brakke) som de andre.
 - Etter hvert forstyrrer han de andre så mye at han får et eget rom i en avskjermet del av skolen
- Stadig økende utagering;
 - Blir utestengt fra skolen rundt vinterferien, har ikke noe skoletilbud resten av året. Verneombud som la ned forbud mot å jobbe med gutten.

Avlastning

- Først privat avlastning en helg i måneden;
 - Fungerte ikke pga. guttens komplekse problematikk
- Deretter gruppeavlastning en helg i måneden;
 - Ikke fast lokasjon, fungerte kun delvis
- Ferieavlastning på Bølstadlia to uker sommeren 2008
- Overføring til bydelens eget avlastningssted fra høsten 2009, med full plass fra februar/mars 2010

Avlastning forts.

- Etter at han fikk 100% plass:
 - Manglende fagkompetanse
 - Stadig økende utageringsproblematikk
 - Vanskelig å kvalitetssikre tjenesten
 - Miljøregler, systemer og tiltak som ble anbefalt og veiledet i ble ikke fulgt opp på riktig måte
 - Utageringer så å si hver dag, mye bruk av tvang og makt. Ikke vedtak
 - I juni 2010 ble han kastet ut på dagen fra bydelens avlastningssted
 - Tre dager senere hadde bydel skaffet plass på Bølstadlia; fikk samme rom som på sommeravlastning 2008 - trygghet

Veiledning fra Kapellveien habiliteringssenter

- Behandlingsopphold høsten 2007
 - Fokus:
 - Styringsystem: dagsplan og belønningssystem
 - Lære gutten å akseptere at det er de voksne som bestemmer
 - Hovedtyngden av veiledningen ble gitt til foreldrene, noe ble gitt skole
 - Ingen forutsetninger for å kunne følge opp anbefalingene på noen arena

Forts. veiledning

- Hjemmeveiledning;
 - Hyppig etter behandlingsoppholdet
 - Kontakt med mor på telefon nesten daglig, møter nesten ukentlig
 - Hjemmeveiledning ukentlig store deler av våren, nedtrapping til annenhver uke etter hvert
 - Gutten fulgte fint systemer og avtaler så lenge jeg var tilstede, men var tilbake i sitt gamle mønster de andre dagene;
 - Vurderingen er derfor at familien trenger en stor økning i avlastning, og vinteren 2009 ønsker de barnebolig

Forts. veiledning

- Veiledning til skole og aktivitetsskole opprettholdes de periodene gutten er på skolen. Aktivitetsskole avsluttes høsten 2009, da skolen anser at gutten er for vanskelig.
- Hvorfor lykkes det ikke på skolen?
 - Manglende kompetanse ift guttens problematikk, selv om skolen har masse kompetanse på andre områder.
 - For dårlige rammebetingelser

Forts. veiledning

- Behandlingsopphold høsten 2010
 - Fokus:
 - Etablere system hvor de voksne har kontroll, og gutten får motivasjon til samarbeid
 - Forberedelse til skole igjen
 - Gutten har ikke vært på skolen siden ca februar 2010.
 - Metoder:
 - Atferdsavtaler, både til skole og fritid
 - Fluency på skolen (precision teaching, flash-cards)
 - Overføring:
 - Til Bølstadlia november/desember 2010, med tett oppfølging våren 2011
 - Til skolen fra januar 2011

Resultater så langt

- Først ved å innarbeide strenge atferdsavtaler med gode belønninger, samt fluency-metodikk (precision teaching) i skolen, fikk man gutten motivert til å samarbeide.
 - Fortsatt mye motstand, men man så hele tiden fremgang
 - Fikk gjort flere aktiviteter, begynte å gå litt turer og å sykle litt, hoppet litt trampoline, lekte boksen går o.l.
 - Gutten var på skolen når han skulle (tre forkortede dager i uka), jobbet for det meste bra
 - Unntak for det ekstra året han gikk i grunnskolen. Da «streiket» han store deler av året, fordi han heller ville på ungdomsskole

Forts. resultater så langt

- En boarena med fagkompetanse, samt en skole som tilrettela for de rammer og den undervisning han trengte, gjorde at gutten ble gradvis roligere.
 - Samkjørte i forhold til systemer og tiltak
- Kontrollbehovet var fortsatt en stor del av gutten, i tillegg til diskusjonene. Man har sett en forsiktig, og gradvis aksept for at de voksne ikke bare er motstandere, men hyggelige personer man kan samarbeide med, lære av, og få goder av.
 - Mer om dette senere.

Sommeren 2011 til 2013

De første årene på Bølstadlia

Kommunikasjon

- Veldig flink til å snakke for seg
- Faller lett ut når han får et lengre og utfyllende svar, spesielt om svarene har kompliserte ord
- Han kunne fortelle at han var veldig flink til noe, men ved gjennomføring kan han vise det motsatte
- Vanskelig for å innrømme feil, og at de voksne har hatt rett
- Vente på et svar var nesten umulig
- Alltid høflig mot ukjente rundt seg og spesielt autoriteter som hadde innflytelse på livet hans

Regler

- Snakket seg rundt regler eller fant på sine egne regler
- Endringsprotokoller
- Klare avtaler i forkant for nesten alle aktiviteter
- Vanskeligheter med å forholde seg til regler som kom fra voksne i miljøet, men lettere om de kom fra en autoritetsperson
- Frustrasjon i teamet

Utfordrende atferd

- Alenetid
- Stort behov for å kontrollere miljøet rundt seg
- Truer de voksne
- Utageringer
- Sjalousi
- Overganger
- Etterarbeid etter utageringer og trusler

Hygiene

- Gutten sitt forhold til personlig hygiene
- Utfordringer under tannpuss
- Gi veiledning på hvordan det skal dusjes
- Bytting av klær og hvorfor

Kosthold

- Teamet hadde et overdrevent fokus på kosthold
- Ingen begrensning på matinntak om han skulle styre det selv

Kosthold

- Teamet hadde et overdrevent fokus på kosthold
- Ingen begrensing på matinntak om han skulle styre det selv
- Hvordan samhandling kunne foregå under måltider
- Utfordringer med en annen bruker uten matplan i samme miljø

Fra sommeren 2013...

Vedtaksstiden og endringer i miljøet.

Vedtak Kap. 9

- I perioden i januar til juni 2012 ble det skrevet 12 meldinger om skadeavvergende tiltak
- I løpet av høsten 2012 ble det skrevet 2 meldinger om skadeavvergende tiltak
- Alle meldingene beskriver alvorlig utfordrende atferd med fare for vesentlig skade på annen person, på inventar, krenkelse av integritet
- I perioden januar til juni 2013 ble det ikke skrevet noen meldinger

Vedtak Kap. 9

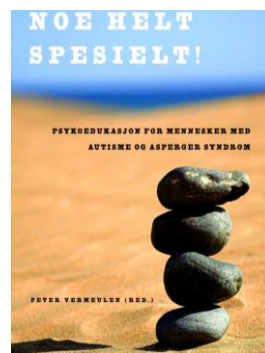
- Den positive utviklingen ble antatt å ha sammenheng med iverksettelsen av en rekke forebyggende tiltak
 - Økt faglig entusiasme / økt status å jobbe i teamet
 - Begrense antall nærpersoner (1'er og 2'er)
 - Bedre møtестruktur / veiledning
 - Tettere dialog med pårørende (mor og far)
 - Bruker begynte med møter med fagkoordinator
 - Utprøving av nye aktiviteter
 - "Jeg er noe helt spesielt"

Vedtak Kap. 9

- "Jeg er noe helt spesielt" (Peter Vermeulen)

- Fagkoordinator og konsulent fra Kapellveien hadde samtaler med gutten hver 14. dag
- Kroppen, egne muligheter og begrensninger, hvordan hans atferd påvirker andre, venner og kjæreste, jobb, fritid, hjem m.m.
- Kunnskap om egen diagnose

Vedtak Kap. 9

- Dialog mellom bydel, BAOS, Kapellveien og Fylkesmannen om behovet for vedtak
- Til tross for den positive utviklingen var det stor enighet om at et vedtak var nødvendig
- Vedtak fattet og overprøvd av Fylkesmannen med virkning fra 15.10.13, forutsatt skriftlig tilbakemelding på enkelte punkter

Vedtak Kap. 9

- faglig vurdering

- Gjennomgående kontrollbehov; verbale utsagn og trusler, fysisk utagering og ødeleggelse av inventar
- Utløsende er diskusjoner om mat, bilbruk, mangel på penger, regler og endring av disse
- Uro starter ofte med verbale utsagn som ønsker, type mat, materielle goder
- Forsøker kompromiss, ved avslag kan det ende med "da blir det bråk!"

Vedtak Kap. 9

- tiltaket

- Planlagt skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner
- Målatferdene:
 - Angrep på andre personer (slag, spark, kloring, biting)
 - Ødeleggelse av andres gjenstander
 - Krenkelse av integritet (trusler, påtrengende atferd, høylydt bråk)
- Holding, føring, nedleggelse (6 trinn)
- Ledsagergrep og støttegrep basert på Verge teknikker

Vedtak Kap. 9

- Fagkoordinator snakket med brukeren om tiltaket 21.06.13. Han gir uttrykk for at han forstår at det kan være nødvendig, men sier samtidig at han nå heller vil snakke om det enn å lage bråk...
- Pårørende gir uttrykk for at de er glade for at det minst restriktive tiltaket skal benyttes. Glade for at det sjelden benyttes tiltak med tvang nå.

Vedtak Kap. 9

- Personal

- Organisert i team
- 2:1 bemanning
- Ca. 10 personer
- Internundervisning
- Vergetrening
- Opplæring
- Teammøter
- Dispensasjon fra utdanningskravene

Vedtak Kap. 9

- Tilsyn fra Fylkesmannen

- Stedlig tilsyn 01.10.14
- Intervju med brukeren
- Ingen tiltak gjennomført i vedtaksperioden
- Ingen avvik eller merknader under tilsynet
- Positiv anmerkning om faglig og kvalitetsmessig godt arbeid
- Trekker frem det tette samarbeidet mellom bydel, BAOS og spesialisthelsetjenesten
- Ikke behov for nytt vedtak

Fra sommeren 2013...

Vedtakstiden og endringer i miljøet.

Snuoperasjonen - Fra en regelstyrt hverdag → legge regler "på hylla" - fokus på flyt i hverdagen.

Bakgrunn for endringer

- Høy frustrasjon og nedsatt motivasjon i teamet.
- Maktkamper
- Atferdsavtaler – på overtid
- Regelstyrt hverdag – ikke lenger gode resultater.

Blanke ark -> skudd i blinde?

- Fokus på flyt i hverdagen – ta han i farta.
- Et system tilrettelagt mer etter gutten sitt nivå.
- Regler til side.

Målene

- Skape større tilgitt og bedre samhandling med de voksne
- Skape spillerom i hverdagen hvor regler ikke sto i veien for et godt miljøarbeid -> forsterkning i naturlige situasjoner
- Øke motivasjon og redusere frustrasjon i teamet
- Reduksjon av maktkamper og utfordrende atferd

Mulige fallgruver

- Regelstyrt -> "regelfri" hverdag kunne by på utfordringer
- Vanskelig å kartlegge i forkant hvordan endringer ville påvirke hverdagen og hvilke resultater man ville oppnå
- Ta over hverdagen

Utvikling på flere områder

- Håndtering av sinne og frustrasjon
- Kommunikasjon
- Aktiviteter og interesser
- Jobb
- Kosthold
- Hygiene
- Skolen

Utvikling på flere områder

- Håndtering av sinne og frustrasjon
- Kommunikasjon
- Aktiviteter og interesser
- Jobb
- Kosthold
- Hygiene
- Skolen
- Overganger
- Behov for kontroll
- Helsestatus

Årsaker til resultatene

- Ser gutten, ikke et system – oppbygging av tilgitt.
- Økt brukermedvirkning
- Kommunikasjon, veiledning og tett oppfølging
- Oppfølging, veiledning og kommunikasjon i teamet
- Felles enighet om mål i teamet og ”drar i samme retning”
- Ta gutten mer på alvor – inkludere han i avgjørelser
- Planlegge – være i forkant – forutsigbarhet
- ”Liten gutt i en stor kropp”

Årsaker til økt motivasjon i teamet

- Opplevelse av mestring
- Bedre samhandling med gutten og flinkere til å se hans sterke sider
- Økt selvtillit i forhold til sine arbeidsoppgaver
- Stabilt team over tid, få nærpå personer og trygghet i forhold til sine kollegaer
- Forutsigbarhet

Utfordringer i dag

- Usikkerhet rundt egen situasjon, det å være litt "annerledes"
- " Jeg er noe helt spesielt"
- Ønske om å være som andre ungdommer
- Fravær av jevnaldrende sosiale relasjoner
- Tenåringsutfordringer

Intervju med mor

- "Trodde sønnen min skulle bli kriminell og havne i fengsel"
- "Han klarte aldri å fortelle hva han tenkte og brukte vold i stede"
- "Voksne var så negative til han"
- "Bruker ikke vold nå slik som før, nå går han på rommet sitt når han blir sint"
- "Han har mye bedre selvkontroll nå"
- "Vi kan nesten ikke tro hvor bra det går med han nå"
- "Det er så koselig nå når han kommer hjem"

Veien videre...

- Mange resurser – videreutvikling og oppmuntring.
- Jobbe der vi er
- Botrening

Problemstilling	Før:	Nå:
Hygiene	Meget dårlig, mye protester, vanskelig å gjennomføre.	Bra! Passer på alt selv, vil se bra ut og lukte godt
Mat	Spiste for mye, og for lite variert.	Spiser stort sett passe mengde, spiser sunt, viser tidvis at han er opptatt av det.
Skole	Redusert skolehverdag	100% skolegang og sterkt ønske om å få gå videregående.
Aktivitet	Meget vanskelig å få i aktivitet, mye protester og forhandlinger	Foreslår aktiviteter selv for de voksne og mye aktiv i hverdagen.
Kommunikasjon	Tidvis fravær av kommunikasjon, ofte erstattet med utagering.	Bruker kommunikasjon til å løse utfordringer og frustrasjon.
Utagering	Mye og voldsomt i perioder	Har andre metoder å håndtere sinne og frustrasjon på
Forhold til sine foreldre	Utfordrende forhold til foreldrene.	Bedre samhandling og kontakt med foreldrene.
Forhold til voksne	«Fienden», må opponere mot	Venn, noen å lære av.
Helse	Astma og overvektig	Ingen astma og normalvektig.
Medisiner	Gikk på atferdsregulerende medisiner.	Tar i dag bare vitaminer.

Suksessfaktorer

- Godt samarbeid på tvers av arenaer over tid
- Fokus på faglighet; analyseferdigheter, målrettet miljøarbeid, guttens utvikling, nivå og potensiale
 - Endringer i systemer og rutiner gjort på bakgrunn av dette
- Lojale mot systemer
- Kontinuerlig evaluering
- Tør å endre; basert på gode faglige analyser og vurderinger
- God timing på endringene; gutten har blitt eldre, og mer moden. Dette er tatt med i planleggingen av arbeidet rundt gutten.
- Fortsatt stort fokus på fag, analyse og utvikling. Krever faglig og menneskelig kompetanse, interesse og praktiske ferdigheter
 - For uerfarne og ufaglærte kan det å følge regler være enklere enn å skulle analysere atferd kontinuerlig. På mange måter er systemet som brukes i dag mer komplisert og utfordrende enn da de brukte atferdsavtaler og regelstyring.

